

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain 2 ja 25 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annettua lakia. Lain soveltamisalasta rajattaisiin ulos pilliurut ja veto-moottorilla varustetut työkonet. Muutoksella pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin vaaral-listen aineiden käytön rajoittamista sähkö- ja elektroniikkalaitteissa koskevaan sääntelyyn teh-dyt muutokset. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan valvontaviranomaisten ja Tul-lin perimät kustannukset vaatimustenvastaisen sähkö- ja elektroniikkalaitteen tutkimuksesta ja testauksesta sekä tätä varten suoritetusta laitteen hankinnasta tai varastoinnista olisivat suoraan ulosottokelpoisia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2019.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Euroopan unionissa sähkö- ja elektroniikkalaitteiden sisältämiä vaarallisia aineita on rajoitettu vuodesta 2002 lähtien. Sääntelyä uudistettiin vuonna 2011, jolloin annettiin Euroopan parla-mentin ja neuvoston direktiivi tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (2011/65/EU, *jäljempänä RoHS-direktiivi*). RoHS-direktiivissä sääde-tään vaarallisten aineiden käytön rajoitusten ja niitä koskevien poikkeusten ohella elinkeino-harjoittajille asetettavista vaatimuksista sähkö- ja elektroniikkalaitteiden vaatimustenmukai-suuden varmistamiseksi, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen laatimisesta sekä toimenpi-teistä tilanteissa, joissa on syytä epäillä sähkö- ja elektroniikkalaitteen olevan säädettyjen vaa-timusten vastainen. Lisäksi direktiivissä säädetään muun ohella CE-merkinnästä ja vaatimus-tenmukaisuusolettamasta.

RoHS-direktiivi on pantu Suomessa täytäntöön lailla vaarallisten aineiden käytön rajoittami-sesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (387/2013, jäljempänä *RoHS-laki*) sekä sen 4 §:n nojalla annetulla ympäristöministeriön asetuksella vaarallisten aineiden käytön rajoituksista sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (419/2013, jäljempänä *ympäristöministeriön asetus*). RoHS-laissa on säännökset soveltamisalaan kuuluvista sekä sen ulkopuolelle rajatuista sähkö- ja elektroniik-kalaitteista. RoHS-laki sisältää velvoitteita elinkeinonharjoittajille sen huolehtimiseksi, että markkinoille saatettava sähkö- ja elektroniikkalaitte on vaatimusten mukainen ja ettei se sisällä kiellettyjä aineita. Lisäksi laitteessa on oltava tarvittavat merkinnät ja sen mukana vaaditut asiakirjat. Laissa on myös säännökset viranomaisten tehtävistä ja toimivallasta. Rajoitettavista aineista ja käyttökielloista myönnettävistä poikkeuksista säädetään tarkemmin ympäristömi-nisteriön asetuksella.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2017/2102 muutettiin RoHS-direktiiviä siten, että sen soveltamisalan ulkopuolelle rajattiin pilliurut ja vetomoottorilla varustetut työ-koneet. RoHS-lain 2 §:ää olisi siten muutettava lain soveltamisalan ulkopuolelle rajattujen laitteiden osalta direktiivin täytäntöön panemiseksi.

RoHS-lain valvontaviranomaisina toimivat Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes, sekä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira. RoHS-lain 25 §:n mukaan valvontaviranomaiset ja Tulli voivat periä elinkeinonharjoittajalta kustannukset, jotka ovat aiheutuneet vaatimusten vastaisen sähkö- ja elektroniikkalaitteen tutkimuksesta ja testauksesta sekä tätä varten suoritetusta laitteen hankinnasta tai varastoinnista. Kustannusten ulosottokelpoisuudesta ei ole säädetty RoHS-laissa. Tuotteen hankinta- ja testauskulut eivät ole valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:ssä tarkoitettuja julkisoikeudellisia suoritteita, joten ne eivät ole suoraan ulosottokelpoisia jo maksuperustelain nojalla. Tällaisessa tilanteessa sovelletaan ulosottoakaan (705/2007) säännöksiä. Tällöin ulosottooperusteena on valvontaviranomaisen tai Tullin valituskelpoinen päätös ulosottoakaan 2 luvun 2 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan. Viranomaiselle aiheutuvan hallinnollisen taakan vähentämiseksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kustannukset olisivat suoraan ulosottokelpoisia ja niiden perimisestä säädetäisiin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Kustannusten ulosottooperusteeksi riittäisi tällöin lasku, jossa on ilmoitettu ainakin saatavan laatu, määrä ja eräpäivä. Lasku olisi yksilöitävä ja sitä koskevat tiedot olisi ilmoitettava ulosottohakemuksessa. Ulosottohakemuksesta olisi myös ilmentävä säännös, mihin saatavan suora ulosottokelpoisuus perustuu. Ulosottoviranomainen antaisi asianosaiselle perustevalitusosoituksen.

2 Esityksen vaikutukset

Eräiden sähkö- ja elektroniikkalaitteiden rajaaminen RoHS-lain soveltamisalan ulkopuolelle säästäisi näiden laitteiden valmistusta, maahantuontia ja jakelua harjoittavien yritysten ja valtuutettujen edustajien kustannuksia. Markkinoille saatettavista pilliuruista ja vetomoottorilla varustetuista liikkuvista työkoneista ei tarvitsisi osoittaa RoHS-direktiivin vaatimusten täyttymistä. Laitteista ei siten tarvitsisi laatia RoHS-direktiivin mukaista EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta eikä niissä tarvitsisi olla direktiivin edellyttämiä merkintöjä. Soveltamisalan ulkopuolelle rajattujen laitteiden valmistajat ovat pääosin pieniä tai keskisuuria yrityksiä, joille RoHS-direktiivin vaatimusten täyttäminen aiheuttaisi kohtuutonta taloudellista rasitusta ja hallinnollista taakkaa. Suomessa pilliurkujen valmistusta harjoitetaan kolmessa pienyrityksessä. Vetomoottorilla varustetuilla liikkuvilla työkoneilla tarkoitetaan muun muassa siivoustyökoneita, maataloustyökoneiden lisälaitteita sekä kaivoksissa käytettävien työ-koneiden lisälaitteita, kuten poria ja kauhoja. Näitä työkoneita ja lisälaitteita tuodaan maahan tai valmistetaan Suomessa muutaman yrityksen voimin.

Ehdotuksella arvioidaan olevan myönteisiä hallinnollisia vaikutuksia. Soveltamisalan ulkopuolelle jätettävät sähkö- ja elektroniikkalaitteet vähentävät hieman valvontaviranomaisten ja Tullin valvontatyön määrää. Kustannusten suora ulosottokelpoisuus vähentää viranomaisten hallinnollisen työn määrää tapauksissa, joissa kustannuksia joudutaan perimään ulosottoteitse.

Esityksellä ei arvioida olevan muita vaikutuksia.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, Sosiaali- ja terveysalan

lupa- ja valvontavirastolta (Valvira), Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes), valtakunnanvoudinvirastolta, Elektroniikan Tukkukauppiat ry:ltä, Elektroniikan Komponentti- ja Mitälaitetoimittajat Elkomit ry:ltä, Kaupan liitolta ja Teknologiateollisuus ry:ltä sekä Ahvenanmaan maakuntahallitukselta. Esitysluonnos lähetettiin lausuntokierroksen yhteydessä lainsäädännön arviointineuvostolle.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2019. RoHS-direktiivin muutokset on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 12 päivänä kesäkuuta 2019.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain 2 ja 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013) 2 ja 25 § seuraavasti:

2 §

Soveltaisala

Tätä lakia sovelletaan sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin.

Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta:

- 1) sotilaskäyttöön tarkoitettuihin aseisiin, ammuksiin ja tarvikkeisiin eikä muihin valtakunnan keskeisten turvallisuusetujen turvaamiseen tai valvontaan liittyviin laitteisiin;
- 2) laitteisiin, jotka on suunniteltu avaruuteen lähetettäväksi;
- 3) sellaisiin suuriin kiinteisiin teollisuuden työkoneisiin, jotka ovat koneiden, laitteiden tai komponenttien suurikokoisia yhdistelmiä, jotka toimivat tiettyä käyttötarkoitusta varten ja joita ammattihenkilöt asentavat pysyvästi ja purkavat tietyssä paikassa ja joita ammattihenkilöt käyttävät ja huoltavat teollisuustuotantolaitoksessa tai tutkimus- ja kehittämisskeskuksessa;
- 4) sellaisiin suuriin kiinteästi asennettuihin laitteistoihin, jotka ovat laitteiden tai muiden kojeiden suurikokoisia kokoonpanoja, jotka ammattihenkilöt ovat koonneet ja asentaneet pysyvään käyttöön ennalta määritellyssä ja tarkoitukseen varatussa paikassa ja jotka ammattihenkilöt purkavat;
- 5) henkilöiden tai tavaroiden kuljetukseen tarkoitettuihin kuljetusvälineisiin lukuun ottamatta sähköisiä kaksipyöräisiä ajoneuvoja, joita ei ole tyyppihyväksytty;
- 6) sellaisiin yksinomaan ammattikäyttöön tarkoitettuihin liikkuviin työkoneisiin, joissa on mukana teholaähde tai joissa on vetomoottori, jota käytetään ulkoisella teholahteella, ja joiden toiminta edellyttää joko liikkuvuutta tai jatkuvaa tai lähes jatkuvaa liikkumista usean määrätyn paikan välillä työn kuluessa;
- 7) terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain (629/2010) 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin aktiivisiin implantoitaviin terveydenhuollon laitteisiin;
- 8) aurinkosähköpaneelisiin, jotka on tarkoitettu järjestelmään, jonka ammattihenkilöt ovat suunnitelleet, koonneet ja asentaneet pysyvään käyttöön määritellyssä paikassa energian tuottamiseksi auringonvalosta julkisiin, kaupallisiin, teollisiin ja kotitalouksien käyttötarkoitukseen;
- 9) erityisesti tutkimus- ja kehittämistarkoituksiin suunniteltuihin laitteisiin, jotka on tarkoitettu ainoastaan yrityskäyttöön;
- 10) pilliurkuihin;
- 11) laitteisiin, jotka on erityisesti suunniteltu ja jotka asennetaan osiksi 1—10 kohdassa tarkoitettuihin laitteisiin ja jotka voivat täyttää tehtävänsä ainoastaan kyseisten laitteiden osina ja jotka voidaan korvata vain samanlaisella erityisesti suunnitellulla laitteella.

25 §

Kustannusten korvaaminen

Valvontaviranomainen ja Tulli voivat periä elinkeinonharjoittajalta kustannukset, jotka ovat aiheutuneet vaatimusten vastaisen sähkö- ja elektroniikkalaitteen tutkimuksesta ja testauksesta sekä tätä varten suoritetusta laitteen hankinnasta tai varastoinnista. Kustannukset ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

Laki

vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain 2 ja 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013) 2 ja 25 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin.

Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta:

1) sotilaskäyttöön tarkoitettuihin aseisiin, ammuksiin ja tarvikkeisiin eikä muihin valtakunnan keskeisten turvallisuusetujen turvaamiseen tai valvontaan liittyviin laitteisiin;

2) laitteisiin, jotka on suunniteltu avaruuteen lähetettäväksi;

3) sellaisiin suuriin kiinteisiin teollisuuden työkonseihin, jotka ovat koneiden, laitteiden tai komponenttien suurikokoisia yhdistelmiä, jotka toimivat tiettyä käyttötarkoitusta varten ja joita ammattihenkilöt asentavat pysyvästi ja purkavat tietyssä paikassa sekä joita ammattihenkilöt käyttävät ja huoltavat teollisuustuotantolaitoksessa tai tutkimus- ja kehittämisskeskuksessa;

4) sellaisiin suuriin kiinteästi asennettuihin laitteistoihin, jotka ovat laitteiden tai muiden kojeiden suurikokoisia kokoonpanoja, jotka ammattihenkilöt ovat koonneet ja asentaneet pysyvään käyttöön ennalta määritellyssä ja tarkoitukseen varatussa paikassa ja jotka ammattihenkilöt purkavat;

5) henkilöiden tai tavaroiden kuljetukseen tarkoitettuihin kuljetusvälineisiin lukuun ottamatta sähköisiä kaksipyöräisiä ajoneuvoja, joita ei ole tyyppihyväksytty;

6) sellaisiin yksinomaan ammattikäyttöön

Tätä lakia sovelletaan sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin.

Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta:

1) sotilaskäyttöön tarkoitettuihin aseisiin, ammuksiin ja tarvikkeisiin eikä muihin valtakunnan keskeisten turvallisuusetujen turvaamiseen tai valvontaan liittyviin laitteisiin;

2) laitteisiin, jotka on suunniteltu avaruuteen lähetettäväksi;

3) sellaisiin suuriin kiinteisiin teollisuuden työkonseihin, jotka ovat koneiden, laitteiden tai komponenttien suurikokoisia yhdistelmiä, jotka toimivat tiettyä käyttötarkoitusta varten ja joita ammattihenkilöt asentavat pysyvästi ja purkavat tietyssä paikassa ja joita ammattihenkilöt käyttävät ja huoltavat teollisuustuotantolaitoksessa tai tutkimus- ja kehittämisskeskuksessa;

4) sellaisiin suuriin kiinteästi asennettuihin laitteistoihin, jotka ovat laitteiden tai muiden kojeiden suurikokoisia kokoonpanoja, jotka ammattihenkilöt ovat koonneet ja asentaneet pysyvään käyttöön ennalta määritellyssä ja tarkoitukseen varatussa paikassa ja jotka ammattihenkilöt purkavat;

5) henkilöiden tai tavaroiden kuljetukseen tarkoitettuihin kuljetusvälineisiin lukuun ottamatta sähköisiä kaksipyöräisiä ajoneuvoja, joita ei ole tyyppihyväksytty;

6) sellaisiin yksinomaan ammattikäyttöön

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tarkoitettuihin liikkuviin työkoneisiin, joissa on mukana teholähde ja joiden toiminta edellyttää joko liikkuvuutta tai jatkuvaa tai lähes jatkuvaa liikkumista usean määrätyn paikan välillä työn kuluessa;

7) terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain (629/2010) 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin aktiivisiin implan-toitaviin terveydenhuollon laitteisiin;

8) aurinkosähköpaneelisiin, jotka on tarkoitettu järjestelmään, jonka ammattihenkilöt ovat suunnitelleet, koonneet ja asentaneet pysyvään käyttöön määritellyssä paikassa energian tuottamiseksi auringonvalosta julkisiin, kaupallisiin, teollisiin ja kotitalouksien käyttötarkoituksiin;

9) erityisesti tutkimus- ja kehittämistarkoituksiin suunniteltuihin laitteisiin, jotka on tarkoitettu ainoastaan yrityskäyttöön;

10) laitteisiin, jotka on erityisesti suunniteltu ja jotka asennetaan osiksi edellä 1—9 kohdassa tarkoitettuihin laitteisiin sekä jotka voivat täyttää tehtävänsä ainoastaan kyseisten laitteiden osina ja jotka voidaan korvata vain samanlaisella erityisesti suunnitellulla laitteella.

25 §

Kustannusten korvaaminen

Valvontaviranomainen ja Tulli voivat periä elinkeinonharjoittajalta kustannukset, jotka ovat aiheutuneet vaatimusten vastaisen sähkö- ja elektroniikkalaitteen tutkimuksesta ja testauksesta sekä tätä varten suoritetusta laitteen hankinnasta tai varastoinnista.

tarkoitettuihin liikkuviin työkoneisiin, joissa on mukana teholähde *tai joissa on vetomootori, jota käytetään ulkoisella teholähteellä*, ja joiden toiminta edellyttää joko liikkuvuutta tai jatkuvaa tai lähes jatkuvaa liikkumista usean määrätyn paikan välillä työn kuluessa;

7) terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain (629/2010) 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin aktiivisiin implan-toitaviin terveydenhuollon laitteisiin;

8) aurinkosähköpaneelisiin, jotka on tarkoitettu järjestelmään, jonka ammattihenkilöt ovat suunnitelleet, koonneet ja asentaneet pysyvään käyttöön määritellyssä paikassa energian tuottamiseksi auringonvalosta julkisiin, kaupallisiin, teollisiin ja kotitalouksien käyttötarkoituksiin;

9) erityisesti tutkimus- ja kehittämistarkoituksiin suunniteltuihin laitteisiin, jotka on tarkoitettu ainoastaan yrityskäyttöön;

10) pilliurkuihin;

11) laitteisiin, jotka on erityisesti suunniteltu ja jotka asennetaan osiksi 1—10 kohdassa tarkoitettuihin laitteisiin ja jotka voivat täyttää tehtävänsä ainoastaan kyseisten laitteiden osina ja jotka voidaan korvata vain samanlaisella erityisesti suunnitellulla laitteella.

25 §

Kustannusten korvaaminen

Valvontaviranomainen ja Tulli voivat periä elinkeinonharjoittajalta kustannukset, jotka ovat aiheutuneet vaatimusten vastaisen sähkö- ja elektroniikkalaitteen tutkimuksesta ja testauksesta sekä tätä varten suoritetusta laitteen hankinnasta tai varastoinnista. *Kustannukset ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.